

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike // Inserati do 80 petih vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2,50, od 100 do 300 vrst do Din 3 večji inserati petih vrst do Din 4.—, Popust po dogovoru, inseratni davek posebej // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.— za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Finska pripravljena na obrambo

Danes proslavlja Finska 22. obletnico svojega osvobođenja z junaškim odporom malega naroda proti silni premoči sovražnika, ki je po zadnjih vesteh pričel prav danes z veliko ofenzivo — Doslej se finske čete z uspehom branijo pred sovjetskim prodiranjem

Helsinki, 6. dec. i. (Presse Inf) Danes 6. decembra proslavlja Finska 22. letnico svoje neodvisnosti. Vsako leto na ta dan so bile na Finskem velike patriotične manifestacije, ki bodo tudi letos, toda v znatno skrajšanem obsegu, a zato bolj spontano. Poleg tega pa bo letošnja proslava neodvisnosti Finske imela še svoj globlji pomen glede na to, da se mora Finska prav v teh dneh junaško boriti za svojo neodvisnost in samostojnost.

Včerajšnja finska vojna poročila naglašajo, da so zaradi hudih snežnih metežev sovjetski napadi izostali. V okolici Pečenge pa tudi v Kareliji sovjeti še neprestano očajujejo svoje čete in vse kaže, da se pripravljajo na koncentriran napad. V Karelijski ožini pa so bili tudi večeraj hudi boji. Finsko vojno poročilo navaja, da je bilo dozdaj zaplenjenih in uničenih že 64 ruskih tankov. Pri Suojarmi je opaziti močan sovjetski pritisk z motoriziranimi enotami. Sovjeti so večeraj tudi bombardirali otok Hogland, otok Oscar pa zasedli. Ob Ladoškem jezeru je bil topniški dvojni med obrežnimi baterijami in lahko sovjetsko mornarico. Pri enem samem spopadu v Karelijski ožini so Fini uničili 2000 ruskih vojakov, dočim so bile finske izgube neznane.

Helsinki, 6. dec. s. (Reuter) Finsko armadno poveljstvo poroča, da sovska vojska v bojih uporablja dum-dum krogle.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 6. decembra. AA. (Reuter) Vrhovno poveljstvo je sredi izdalo tole poročilo: V ponedeljek in torek so sovske čete izvršile več napadov. V severnem delu Ladoškega jezera pri Sudjarvi so Rusi napadli z motoriziranimi oddelki. Ker takšni oddelki ne morejo prodirati drugod kakor po cestah, se je napad omejil na nekaj večjih cest v tej pokrajini. Pohoda prodirajoča za motoriziranimi oddelki, ki doživela velike izgube. Finska letala so izvršila ogledne polete nad ozemljem, ki je v sovražnih rokah in bombardirala sovražne oddelke. Boj se nadaljuje okoli vasi Salmi na bregu Ladoškega jezera. Ruska vojna mornarica je zavzela pet otokov v vzhodnem delu Ladoškega jezera, zdaj pa napada še en otok. V treh dneh smo uničili 64 sovjetskih tankov.

Letalske borbe ob norveški meji

Oslo, 6. dec. AA. (Havas) Iz Salmirvijske poročajo, da je protiletalski top poškodoval eno izmed treh ruskih letal, ki so metala bombe na Polosuoki. Letalo je najbrže moralo zasilno pristati še pred vrnitvijo v Murmansk. Sovjetska letala so letela tako blizu norveške meje, da so prebivalci fjordov videli, kako so jih finski protiletalski topovi obstreljevali. Na fronti pri Salmirvijski vladar mir. Semkaj je prispelo 900 finskih beguncev; prišli so čez Kirkenes. Večina so jih poslali proti jugu.

Energičen odpor finskih čet

Curib, 6. dec. s. »Neue Zürcher Zeitung« v poročilu svojega dopisnika iz Stockholma potrjuje, da nudi finske čete sovjetski vojski energičen in uspešen odpor. Sovjetska armada se v dosedanjih bojih ni posebno izkazala. Sovjetske čete uporabljajo samo 15-tonske tanke, proti katerim pa se Fini dobro branijo s topovi in spretno postavljenimi pastmi. Finska artillerija se je desle izkazala boljše nego sovska. V Društvu narodov je sovska

vojska uporabila samo 150 letal. Od teh jih je bilo vsaj 26 uničenih. Finsko protiletalsko topništvo se je zelo dobro obneslo. Finska vojska dobi nepretrgano nova ojačenja. Poleg italijanskih letal, ki so te dni dospela, je naročena tudi pošilka v Zedinjenih državah, ki bo plačana s prostovoljnimi zbirkami v Ameriki.

Helsinki, 6. dec. s. (Reuter) Finski bombniki so izvršili večeraj nenaden napad na sovske vojaške letališče v Murmansku in uničili 60 sovjetskih letal.

Sovjeti so pričeli z ofenzivo

Helsinki, 6. dec. s. (Reuter) Sovjetske čete so v Kareliji in ob Ladoškem jezeru začele z veliko ofenzivo.

Kodani, 6. dec. s. (Reuter) Sovjetske čete so zasedle mesto Kuolajärvi 50 km od meje v Kareliji.

Sovjeti zanikajo

Moskva, 6. dec. AA. (Reuter) Svoje poročilo leningrajskega poveljstva demantira finske trditve da bi bili Fini zajeli 32 tankov in 16 letal. Poročilo pravi, da niso sovjeti od 30 preteklega meseca izgubili v bojih niti enega tanka in da se izgubili samo 2 letala. Pa sta izgubili orientacijo in sta pristali na finskem ozemlju. Sovjetsko poročilo trdi da so Fini izgubili 11 letal. Poročilo ki ga je izdalo poveljstvo baltskega brodogradila zavrača glasove da bi križarka »Kirov« doživela pri napadu na Hangö kakšne poškodbe in da bi se bila katera torpedovka potopila.

Pred skupno obsedbo ameriških držav

Washington, 6. dec. s. (Reuter) V kroguh ameriške vlade govore o možnosti skupne izjave vseh ameriških držav, ki bi obsedila sovjetski napad na Finsko. Zastopniki ameriških držav, ki so članice Društva narodov, so imeli v čede tega vprašanja večeraj v Ženevi konferenco.

Amerika bo vrnila Finski že plačani dolg

Washington, 6. dec. AA. (Reuter) Roosevelt je zahteval od finančnega ministra, naj se podaljša rok za vračilo finskih dolgov, ki bi zapadel 15. m. Na večerajšnjem sestanku z novinarji je Roosevelt izjavil, da bo zahteval od kongresa, naj se obrok vrne Finski namesto, da se izroči ameriški blagajni. Roosevelt je dalje izjavil, da bi se moglo zgoditi, da se Finski vrne tudi del njenih prejšnjih vračil. Naposled je Roosevelt izjavil da mu ni večeraj n'č poročal o izjavljanju nevtralnega tnega zakona nasproti Finski in Sovjetski Rusiji ali o možnem poslabšanju razmerja do Sovjetske Rusije.

Washington, 6. dec. s. (Havas) Iz fonda, ki bo v smislu apela predsednika Roosevelta sestavljen iz plačanih finskih dolgov, bodo podpirani predvsem finski begunci v Zedinjenih državah, poslana pa bo tudi pomoč civilnemu prebivalstvu na Finskem. Ni predvideno, da bi iz tega fonda prejemale Finska tudi orožje.

Simpatije Venezuele

Caracas, 6. dec. i. Zunanji minister je je poslal večeraj finski vladi brzojavko, s katero Venezuela izraža junaškim finskemu narodu svoje simpatije in hkrati tudi ročustvovanje zaradi vdora sovjetskih čet.

Nemški protest

Berlin, 6. dec. s. Uradna Deutsche diplomatsko-politiške Korrespondenz protestira proti temu, da se bo zasedanje Društva narodov, ki se bo bavilo s finsko pritožbo, vršilo na nevtralnem švicarskem ozemlju. List izraža tudi svoje nezadovoljstvo, ker bo pri zasedanju uradno zastopala Poljska. Pravi, da postaja Društvo narodov instrument, ki ga izrabljajo vojaške države Anglija in Francija. Zaradi tega pomeni zasedanje v Ženevi zloraba švicarskega gostoljubja in nevtralnih držav, ki

so v Društvu narodov še zastopane. List na ta način nevtralne države potegnititi iz pravi dalje, da hočeta Anglija in Francija nevtralnosti in jih kompromitirati.

Italija za pomoč Finski

Države, ki jim je na usodi Finske, naj bi pomagale z letali in piloti — Ponovne protisovjetske demonstracije

New York, 6. dec. e. Iz Rima javljajo, da so morali večeraj oddelki orožnikov zapreti vse ulice v okolici sovskega poslaštva v Rimu, ker je več tisoč dijakov demonstriralo proti Sovjetski Rusiji. Ker ni so mogli prodrati do sovskega poslaštva, so dijaki krenili k finskemu poslaštvu ter vzklikali: Finska upri se!

Tudi v Milanu je prišlo do velikih protisovjetskih demonstracij. Več tisoč dijakov je s finsko in fašistično zastavo na čelo krenilo po ulicah pred finski konzulat, kjer so prirejali manifestacije za Finsko.

Milan, 6. dec. z. »Corriere della Sera« se

bavi z obkoljevalno politiko zapadnih velesil in naglašajo veliko odgovornost vlad, ki so s svojo politiko dovedle do tega da so sedaj male države prepuščene svoji usodi. Vojaški položaj Finske ni neugoden zaradi terenskih prilik finskega patriotizma in dobre oboževitve ter dvomljive sposobnosti sovskega generalnega štaba. Kljub temu utegne Finska podleteti letalski nadmoči sovjeto. Zato bi bilo po mnemu lista nujno potrebno, da bi vse države ki jim je na usodi Finske nemudoma prisločile Finski na pomoč na ta način, da bi jih poslale primerno število letal in pilotov.

Mobilizacija na švedskem

Vpoklicanih je 15 novih letnikov, predvsem oddelki trdnjavskega topništva — Varnostni ukrepi na morju

Stockholm, 6. dec. s. (Reuter) Uradno javljajo, da je švedska vlada policala pod orožje danes 15 novih letnikov rezervistov, skupno 40.000 mož. Uradno poročilo pravi, da velja vpokliče za službo »vojne značaj«. Vojštva bo po lano večinoma na švedsko-finsko mejo. Švedska ima sedaj pod orožjem 150.000 mož, to je sedemkrat več nego znaša mirno stanje njene vojske.

Stockholm, 6. dec. s. (Havas) Med rezervisti, ki so bili na švedskem večeraj vpoklicani, so predvsem oddelki trdnjavskega topništva in specialisti, ki bodo poslani na finko in norveško mejo na severu.

Stockholm, 6. dec. (Reuter) Švedske oblasti nadaljuje z varnostnimi ukrepi. Večera so bili ugasnjeni vsi svetilniki ob južnozgodnji švedski obali. Med Aalandskimi otocih in švedsko obalo je bilo položeno polje min.

Helsinki, 6. dec. s. (Reuter) Švedski tiskovni ataše v Helsinkih je podal ostavna svoj položaj in se prijavil v službo v finski vojski. Izjavil je, da niče, kdor je bil priča dogodkov v Helsinkih, ne bi mogel ravnati drugače.

Stockholm, 6. dec. z. Na švedskem in ostalih skandinavskih državah zavzemajo manifestacije za Finsko vedno večji obseg. Na švedskem so zadnje tri dni zbrali še nad 1 milijon kron za obrambo Finske. Samo v Stockholmu se je prijavilo v finko legio doslej že 1700 prostovoljcev. Vsak prihod beguncev iz Finske na švedsko se pretvarja v velike manifestacije. Večera je prišlo v Stockholmu do velikih manifestacij, ko se je izkrcala skupina finskih beguncev. Na pomolu je bil tudi norveški zunanji minister Sandler, ki je prišel pozdraviti novega finskega poslanika, bivšega zunanjega ministra Errika, ki je prispel z istim parnikom. Obema je množica prirejala dolgotrajne ovacije.

Stockholm, 6. dec. AA. (Reuter) Večera je švedska vlada poslala ojačenja na severno švedsko-finsko mejo. Posebno je pomnožila garnizije v utrdbah. Švedska vlada računa z razpoloženjem širokih množic ljudstva, a še zmerom odklanja zahtevo švedske javnosti po intervenciji na Finskem, ker misli, da bi bilo to v navzkrižju z nevtralnostno politiko in da bi ustvarilo zapletljaje na samo s sovske Rusijo ampak tudi z drugimi državami.

Nemci poskusili prvi napad

Druga kanadska divizija pripravljena za evropsko bojišče — Angleški kralj na fronti — General Sikorski pri poljskih četah

Pariz, 6. decembra. AA. (Havas) Večera so manjši nemški oddelki skušali zavzeti francoske postojanke. Po daljšem zatijju je bil večeraj prvi dan prvi, ki je sovražnik skušal preiti v napad. Vzroki niso znani, sodijo pa da so Nemci dosedanje čete na fronti začeli zamenjavati z novimi in so s temi izvršili poskusen napad.

Pariz, 6. dec. i. (Havas) Svoje vojno poročilo se glasi: Nemci so pričeli na vsej fronti z majhnimi akcijami, ki pa so bile vse odbite. V zadnjih 36 urah so Nemci neprestano nadlegovali francoske obmejne straže. Francosko vrhovno poveljstvo sodi, da hočejo Nemci na ta način izvežbati mlajše letnike za poznejše resnejše akcije. Letalsko delovanje je bilo zaradi slabega vremena minimalno.

Ottawa, 6. decembra. AA. Uradno poročajo, da bo v nekaj tednih pripravljena druga kanadska divizija za vojno v Evropi. Divizija bo štela 20.000 mož, prav tako kakor prva. Kanadski ekspedicijski zbor na evropskem bojišču bo torej štel 24.000 mož.

Ottawa, 6. decembra. AA. The Citizen piše o britanskem sklepu, da pošlje več novih divizij na francosko fronto, in pravi med drugim: Britanski dolžnostni čut mora zajeti tudi vse domoljube. Kanada mora poslati v Evropo vsaj 60.000 mož. Skupaj s Veliko Britanijo in Francijo mora tudi Kanada izpolniti svojo dolžnost in sodelovati pri obrambi francoske fronte.

London, 6. dec. s. (Reuter) Kralj Jurij VI. je večeraj ves dan pregledoval postojanke angleških čet v Franciji. Prevozil je v vojaškem avtomobilu 150 km. Dopolodne je v spremstvu vojvode Gloucesterskega in lorda Gorta obiskal angleško letališče za fronto, nato pa je odšel v utrjena

položaja na fronti sami. Večerjal je v glavnem stanu angleškega vrhovnega poveljstva.

Pariz, 6. dec. AA. (Havas) Poljska brzojavna agencija poroča da je v nedeljo popoldne general Sikorski, poljski vrhovni poveljnik in predsednik vlade prispel v poljsko vojaško taborišče. Tam je imel daljši razgovor s poveljnikom poljskih čet generalom Mazekom. Nato je prisostvoval nastopu poljskih oddelkov in se posebno zanimal za delovanje instruktorjev. General Sikorski je izrekel priznanje herojstvu naroda in vojakov, ki so rešili čast domovine in podčrtali politični pomen Poljske kot tretje zaveznice. Dalje je podčrtal v glavnih obrisih dolžnosti poljskega vojaka v bodočnosti.

Nemški bombnik strmoglavil v morje

London, 6. dec. s. (Reuter) Danes zgodaj zjutraj je dvomotorno nemški bombno letalo, ki je bilo očividno na izvidniškem poletu, blizu norfolške obale strmoglavilo v morje in se potopilo. Letalo je nekaj časa preje letelo nad vzhodno angleško obalo, vendar se ni nikjer zapletlo v borbo z angleškimi letali in tudi protiletalsko topništvo ni stopilo v akcijo. Po katastrofi je bil z obale poslan rešilni čol, ki pa je našel samo truplo nemškega letalca.

Curib, 6. decembra. Beograd 10. Pariz 9.855, London 17.39, New York 446, Bruselj 73.675, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.15, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.40.

Iz notranje politike

HSS in FRANKOVCI
Zagrebaška »Hrvatska straža« razliva jezo na liste, med katerimi so tudi glasila HSS, ki kritizirajo razdiralno delo frankovskih intelektualcev. Po njenem mnenju bi se za te elemente ne smel rabiti izraz »frankovski«, temveč »hrvatski nacionalisti«. Sodeč po pisanju »Kotoliškega lista«, ki ostro napada »Seliško slovo«, glasilo Hrvatske seljačke sloge, se zdi, da obe krili hrvatskih konservativcev podpirata frankovce v njihovi ilegalni borbi s Hrvatsko seljačko stranko, katere glavni tajnik dr. Krnjević ne priznava ne prvim in ne drugim. Da ne gre samo za prekinjenje diplomatskih odnosov med skupino okoli »Hrvatske straže« in vodstvom HSS, oziroma »Hrvatskim dnevnikom«, dokazuje ostra obsodba organizacije »Hrvatski domobran«, katere je sam dr. Maček proglasil za frankovsko in protinarodno, ter jo očital, da je v službi tujih ideologij.

POKRET SOCIALNIH DEMOKRATOV
V Beogradu so zborovali srbski socialni demokrati pod predsedstvom dr. Topalovića, ki je izjavil, da je njegova stranka pripravljena sodelovati pri ustvaritvi popolnega narodnega sporazuma in pri vzpostavitvi demokratske parlamentarne vladavine. Istočasno so zborovali v Beogradu tudi pristaji V. Korać in N. Divić, ki zatrjujejo, da so tudi pravi socialisti.

V zvezi z osnovanjem socialne demokratske stranke v Beogradu se vrše tudi v Zagrebu razgovori za ustanovitev stranke v banovini Hrvatski. Za sedaj še ni mogoče reči, ali bo zagrebški pokret vodil do edinstvene delavske stranke, ali pa se bo morala razkrojiti v desničarsko in levčarsko krilo.

VENEC KNEZA PAVLA NA TRUMBICEVEM GROBU
V imenu N. Vis. kneza namestnika Pavla je položil na grob dr. A. Trumbića v Splitu venec brigadni general Despot Damjanović, ki je med polaganjem venca izrekel naslednje besede: V imenu N. Vis. kneza namestnika Pavla imam dolžnost položiti ta venec nesmrtnemu sinu Hrvatske dr. A. Trumbiću. Slava mu!

SVOBODNOST OSEBDESELETNIKA

Zagrebaški »Obzor« se obširno bavi s pravkar izšlo tretjo številko beograjskega tednika »Srpski glas«, ki je bil ustanovljen za obrambo srbskih nacionalnih interesov, in pravi na koncu svoje žolčljive polemike: »Mimogrede opozarjamo, da se ta številka Srpskega glasa svobodno čitala in prodajala v Zagrebu«.

ZA UREDITVE PLAC POSTNHH USLUZBENCEV

V Zagrebu so zborovali poštni uslužbeni skupno z zastopniki ostalih uradnih organizacij. Glavni predmet razprave je bilo razmerje plač državnih uslužbencev do sedanje dragine, ki z vsakim dnem narašča. Po 1. 1931. so bile plače državnih uradnikov dvakrat znižane. Od 1. 1933. do danes cene življenjskih potrebščin stalno naraščajo, v gadjnem času pa so tako narasle, da jih državnih uslužbencev ne more več prenesti. Na zborovanju je bila izražena želja, da se odločilnim krogom pošlje prošnja za izboljšanje plač poštinih uslužbencev, oziroma, da se draginskih doklada sorazmerno poviša z vedno višjimi cenami.

ZMEDE Z ZASTAVAMI

Splitški »Narodni list« piše: Apeliramo na našo izpostavo banke oblasti, da vendar že enkrat uredi vprašanje izobešanja zastav pri raznih svečanostih. To izobešanje deluje zelo neugodno. Eni izobešajo hrvatske zastave desno od jugoslovenske zastave, drugi zopet levo. Po našem mišljenju in po bankni naredbi bi morala biti državna zastava čisto v sredi, na njeni lešni pa banka. To velja za banke urade, izmed katerih nekateri izobešajo samo hrvatsko zastavo, kar je proti predpisom. Moramo tudi opozoriti, da morajo državni t. j. »skupni« uradi izobešati samo državno zastavo. Tudi tu se greši proti predpisom, ker neki uradi izobešajo samo državno, drugi pa državno in bankso zastavo. Ta raznovrstnost ustvarja splošni vtis nerada. Red v narodu ustvarja občutek sigurnosti in stalnosti.

DR. MAČEK O GOSPODARSKI SLOGI

»Zagrebaški list« poroča, da je imel dr. Maček z njegovim urednikom razgovor v zvezi s poročilom o sestanku poverljivikov Gospodarske sloge v Zagrebu, na katerem so kritizirali zadržanje zagrebškega mestnega poglavarstva napram anketi Gospodarske sloge o organizaciji mestnega poglavarstva.

Dr. Maček je izjavil uredniku »Zagrebaškega lista«, da nikakor ne odobrava tega postopka. Dejal je, da mu je uspelo ugotoviti avtentičnost govora, ravnanja Gospodarske sloge dr. Tota, kolikor pa je bil objavljen govor avtentičen, ga je dr. Tot mogoče izreči le v svojem imenu in ne v imenu Gospodarske sloge. Gospodarska slova je ustanova vsa hrvatskega naroda in mora služiti narodu kot celoti ter si nikakor ne smejo posamezne njene organizacije prisvajati pravice, da bi bile kak sovjet, ki bi odločal o nameščenju in premeščenju uradnikov. Dokler v Zagrebu ni izvoljenega mestnega zastopstva, ima odgovornost za vodstvo mestnih poslov po banu Hrvatske imenovani komisar, ko bo po izvoljenju mestno zastopstvo, je končal dr. Maček, bodo imeli odgovornost izvoljeni mestni zastopniki.

Finska ne more dobiti od Društva narodov nobene stvarne podpore

Francoski tisk ostro obsoja odgovor Molotova na finsko ponudbo

Pariz, 6. dec. e. (Havas) Kaže, da bo imel primer Finske daljnosežne posledice za nadaljnji razvoj položaja ne glede na to, kakšen bo rezultat ženevskega posvetovalja ali pa tudi rezultat vojnih operacij na Finskem. Vesti glede vojnih operacij na Finskem se niso dovolj jasne. V političnih krogih zatrjujejo, da se je finska vlada obrnila na Društvo narodov, še preden je konzultirala kako drugo vlado. Francoski tisk je mnenja, da ima Finska popolnoma prav, toda po splošnem prepričanju Finska v sedanjih okoliščinah ne more pričakovati nobene stvarne podpore. Društvo narodov ji lahko da samo moralno zaščitenje.

Sovjetski odgovor Društvu narodov se v tujaknjem tisku in v političnih krogih kar najstrože obsoja. Vsi listi so silno ogorčeni zaradi izjav Molotova, izraženih v njegovi noti. Najbolj značilen pojav je izredno ostra kritika francoskega tiska na

pram sovjetom. Ko so vidle sovske čete na Poljsko, so bili pariški listi še precej rezervirani, v vsakem primeru pa je obstajala neka razlika med kritiziranjem nemške in sovske politike. Od začeta krize na Finskem pa pariški tisk prav tako nastopa proti Rusiji kakor proti Nemčiji.

Nemški protest

Berlin, 6. dec. s. Uradna Deutsche diplomatsko-politiške Korrespondenz protestira proti temu, da se bo zasedanje Društva narodov, ki se bo bavilo s finsko pritožbo, vršilo na nevtralnem švicarskem ozemlju. List izraža tudi svoje nezadovoljstvo, ker bo pri zasedanju uradno zastopala Poljska. Pravi, da postaja Društvo narodov instrument, ki ga izrabljajo vojaške države Anglija in Francija. Zaradi tega pomeni zasedanje v Ženevi zloraba švicarskega gostoljubja in nevtralnih držav, ki

HALO! HALO! Nov Caruso odkrit

in bo v kratkem pel tudi pri nas v Ljubljani!

Ime mu je:
GIUSEPPE LUGO

Ljubljanska Glasbena Matica v Beogradu in Pančevu

Bila je povsod navdušeno sprejeta in s svojimi prodornimi nastopi si je priborila nove lavourike

Ravnatelj Mirko Polić

Beograd, 3. decembra

Po preteku petih let je dopotovala 1. decembra Ljubljanska Glasb. Matica v Beograd, da se predstavi beograjski javnosti s Škerjančevim simfoničnim kantatom »Zedinjenje« in z vokalnim koncertom. Po tridnevni vsenotni vožnji je dospel pevski zbor GL. M., nad sto pevcev in pevke, ob osemih jutraj na glavno postajo. Pevski zbor so spremljali predsednik GL. M. dr. Vladimir Ravnihar ter skladatelj dr. L. M. Škerjanec in Anton Lajovic. Po kratkem pozdravu so odšli pevci in pevke na odzadna stanovanja ter se nato že ob desetih dopoldne zbrali v generalni vaji skupno z beograjsko Filharmonijo. Šele popoldne je prišel pevski zbor do počitka. Državni praznik je slavnostno razgibal peštrino množice po beograjskih ulicah. Kljub številnim prireditvam, tako v operi, Oficirskem domu, Sokola ter raznih društev in združenj, je beograjska glasbena javnost ob poldevetih zvečer častno zasedla reprezentativno in zelo akustično dvorano Kolarčeve narodne univerze. Velikasten je bil pogled na odlično občinstvo v dvorani, pa tudi na oder, kjer je bil orkester beograjske Filharmonije z 80 godbeniki, člani opernega in radijskega orkestra, ter na pevski zbor GL. M. Ravnatelj g. Mirko Polić je vodil z velikim elanom in s prirojenim mu sposobnostjo izvajanje Škerjančeve simfonične kantate »Zedinjenje«, ki je v vsakem pogledu popolnoma uspelo. Tako pevski zbor GL. M. kakor tudi orkester beograjske Filharmonije sta bila v odlični formi in sta podala vse, kar je bilo mogoče. Tudi solisti: sopran g. Heybalova, alt g. Bojčevića, tenor g. Marinković in bas g. Z. Cvejić so s svojim prekrasnim petjem mnogo pripomogli k popolnemu uspehu te izredne Škerjančeve glasbene umetnine. Občinstvo je z burnim aplavzom nagradilo zborovodjo, ravnatelja M. Polića, vse izvajalce simfonične kantate in skladatelja g. dr. L. M. Škerjanca. Beograjsko akademsko pevsko društvo Obilič je poklonilo ljubljanski Glasbeni Matici prekrasen venec. Po koncertu je povabil odbor beograjske Filharmonije pevsko družino k prijateljskemu sestanku v Kolarčevu restavracijo, kamor je prišlo mnogo beograjskih skladateljev in glasbenikov in kjer se je izreklo mnogo navdušenih napitnic. Beograd je žarel vso noč v morju luči, prekrasna je bila zlasti iluminacija Terazij in Kalemegdana. Prihodnji dan je odpotoval pevski zbor GL. M. k nadaljnjemu koncertu v Pančevu.

Pančevo, 4. decembra
Po izvrstno uspelem prvem beograjskem koncertu, kjer je izvajal pevski zbor GL. M. veličastno Škerjančev simfonični kantatom »Zedinjenje« in žel z njo veliko znamenitost, je odpotoval v soboto 2. decembra v Pančevo. Smatral je za svojo in splošno narodno dolžnost, da obišče ono mesto, kamor je pred osemdesetimi leti povabilo Pančevsko I. srbsko cerkveno pevsko društvo našega glasbenega klasika in nestorja Davorina Jenka za svojega zborovodjo. Naš slavni pokojni rojak je vztrajal dve leti v Pančevu, kjer njegovo ime še do danes ni izginilo iz spomina, marveč ga ima vsa glasbo ljubeca in narodna javnost še vedno v častnem spominu. To se je ponovno poudarilo tako v zasebnih pogovorih kakor v javnih spominskih nagovorih. Njegove slike in reliefi visijo na vidnih mestih v zgradbah pančevske mestne občine in srbskega pevskega društva. Po dvoletnem uspešnem delu in prvi svoji službi med Srbi v Pančevu, se je naš Jenko preselil v Beograd, kjer je prebil skoro vse svoje življenje in ustvaril državno himno »Bože pravde«. Šele pod večer svojih poslednjih let se je vrnil v domovino, v zemlji domači da truplo leži. Pančevsko srbsko cerkveno pevsko društvo, ki je praznovalo lansko leto stoletnico svojega obstoja, vzdružuje ozke bratske stike z ljubljansko Glasbeno Matico.

Po obedu se je odpeljal pevski zbor GL. M. po železnici čez veličanski donavski most v Pančevo, kjer mu je bil prirejen na postaji veličasten sprejem. Tu so se zbrali ob dohodu vlaka člani pančevskega I. srbskega cerkvenega pevskega društva, nadalje zastopniki banatske pevske župe JPS »Mita Topalovića«, najmočnejše župe v državi, pevski zvezi, ter mnogo domačega prebivalstva. V imenu domačega pevskega društva in ostalih organizacij je pozdravil došle goste predsednik Banatske pevske župe g. Jevta Spajić, kateremu se je zahvalil na prisrčnem, bratskem sprejemu predsednik Glasbene Maticе g. dr. Vladimir Ravnihar. Po pozdravnih nagovorih se je razvrstil sprevod gostov in domaćinov z vojaško godbo na čelu in odkorakal po mestnih ulicah, ki imajo značilnost banatske ravnine, do spomenika kralja Petra I. Oslobojitelja. Tu je poklonil g. dr. Vladimir Ravnihar v imenu Glasbene Maticе lep venec. Odtod so odvedli goste v reprezentativno dvorano mestnega magistrata, kjer je pozdravil pevski zbor Glasbene Maticе mestni župan g. Vasa Isajlović. Pevci in pevke so odšli nato k pevski vaji, posebno odposlanstvo pa je pohitelo na pokopališče h grobu Mite Topalovića, srbskega skladatelja in zborovodje ki je petindvajset let vodil domači pevski zbor. Po njem ima tudi banatska pevska župa svoje ime.

Večerni koncert je bil v prekrasni dvorani Svetosavskega doma, lasti srbske cerkvene občine Dom, ki je bil sezidan leta 1886. Je bil med vojno zelo poškodovan ter po vojni na novo restavriran. V dvorani se nahajajo še vedno dokazi surove medvojne soldateske: slike raznih dobrotnikov, ki vse na stenah, imajo iztaknjene oči, noseve, izrezana lica, prsi itd. Svetosavski dom stoji poleg cerkve, ki ima najbližje dragocen in najkrasnejši ikonostas med prečanskimi pravoslavnimi cerkvami. Koncerta se je udeležilo v polni dvorani mnogo odličnega občinstva, zastopniki krajevnih oblasti s predsednikom mestne občine na čelu, visoki častniki in cerkveni dostojanstveniki itd. Med koncertom, ki je v vsakem pogledu odlično uspel, sta pozdravila ljubljanske

pevske goste predsednik banatske pevske župe g. Jevta Spajić in tajnik pančevskega pevskega društva g. dr. Tomandl, poklonila sta pevskemu zboru GM krasen venec in umetniško spominsko plaketo. S častnim članstvom I. srbskega cerkvenega pevskega društva v Pančevu pa so bili odlikovani: Glasbena Matica v Ljubljani, njen predsednik g. dr. Vladimir Ravnihar, ravnatelj g. Mirko Polić, skladatelja gg. Anton Lajovic in dr. L. M. Škerjanec, ravnatelj g. Karol Mahkota, predsednik pevskega zbora GM g. Silvin Pečenko in tajnik g. Geršar. Po koncertu je priredila pančevska mestna občina v dvorani Vajfertove pivovarne gostom na čast banket, na katerem je bilo izrečenih več zdravic, med njimi najbolj uspešna napitnica mestnega župana g. Vase Isajlovića z izredno govorniško zmoglostjo in duhovitim domisljam, ki je žela salve odobravanja in smeha. Med banketom se je oglašala tudi pesem srbske solistinje, pančevskega pevskega zbora, nadalje pesem odličnega Slovenskega vokalnega kvinteta, ki je žel burno odobravanje, ter pevskega zbora GM. Težko je bilo slovo od gostoljubnih pančevskih domaćinov. Njihova ljubeznivost bo ostala vsakemu članu GM trajno v spominu. V pozni nočni uri se je vračal pevski zbor v Beograd.

Beograd, 5. decembra
V nedeljo, tretji dan Matičnega bivanja v Beogradu, je bila v Kolarčevi koncertni dvorani matineja, namenjena ljubiteljem vokalne glasbe, ker Glasbena Matica že 17 let ni priredila v Beogradu vokalnega koncerta, zadnji je bil leta 1922. Tako v Pančevu kakor v Beogradu je pevski zbor GM izvajal pet Lajovićevih zborov, od katerih je bil posebno toplo sprejet »Zeleni Jurij« s sopranskim solom gđ. Milice Polajnarjeve, nadalje dve največji slovenski glasbeni baladi: Försterjevo »Ljubico« in Adamičovo »Smrt carja Samuelja« s baritonim solo g. Toneta Petrovića, Gotovčev »Jadovanko za telotom«, Tomčev »Svatske belokranjske narodne pesni«, Slovenske »Voda izvira iz kamena«, Mokranjevo 10. rukovet in prvič M. Milojčevićev učinkovit in izredno mogočno »Vidovdanske priče«. Na burne aplavze je moral zbor dodati še več slovenskih narodnih pesmi v Hubadovi harmonizaciji. Na drugem beograjskem koncertu je poklonilo beograjsko glasbeno društvo Stanković zboru lep venec. Tudi na tem koncertu je bil zborovodja, direktor g. Mirko Polić deležen velikih ovacij. Oba beograjska koncerta je prenašala beograjska radio-postaja, ki je posvečala ves čas bivanja pevskega zbora GM v Beogradu veliko pozornost slovenski glasbi: v teh dneh je oddajala večino slovenske plošče, v radio postaji pa je samostojno nastopil tudi Slovenski vokalni kvintet. Obeh beograjskih koncertov so se udeležili odlični beograjski skladatelji in glasbeniki: rektor glasbene akademije g. Petar Konjović, redni profesor, skladatelj in glasbeni kritik dr. Milojčević, profesor srednje glasbene šole Josip Slavenski, znani srbski violonist Pera Stojanović, direktor glasbenega oddelka beograjske radio-postaje in dirigent simfoničnega orkestra Mihajlo Vukdragović itd. Nad vse častno so se odzvali na koncertih beograjski Slovenci. Razpoloženje zbora je dvigalo čudovito lepo pomladansko vreme, ki je trajalo vse dni bivanja pevskega zbora GM v Beogradu. S temi koncertnimi nastopi si je vpletla ljubljanska GM nov, častno zaslužen spominski list v bogati venec svojih prejšnjih trofej. —sta—

šču v Florjanski ulici. Leinfelner ter Ježek pa sta imela to pot smolo. Ko sta namreč nesla blago iz Kapiteljske ulice, ju je na cesti opazil eden izmed kriminalnih organov in jima sledil. Oba vlomilca sta menda čutila nevarnost, zato sta gledala da sta čimprej zavila v neko vežo, kjer sta prišla na svetlo skozi druga vrata. Misleč, da je nevarnost minila, sta se skrila v neki gostilni Pod Tranco, kjer sta se krepčala z vinom malce preko mere. Medtem sta že tudi počela ponujati ukradeno blago v nakup nekim gostom. Sredi živahne kupčije pa sta vlomilca nenadoma onemela, kajti odprla so se vrata in vstopila sta dva detektiva, ki sta takoj

navallila na vlomilca in ju vklepala. Odveda sta ju na policijsko upravo, obenem pa zaplenila tudi ukradeno obleko in perilo. Leinfelner ter Ježek sta skušala na policiji tatvino v Kapiteljski ulici zatajiti, kar pa se jima ni posrečilo. Pozvan je bil tudi lastnik, ki je ukradeno obleko spoznal kot svojo. Tatova sta nato pričela dolžiti drug drugega, slednjič pa sta priznala še več drugih vlomov in tatvin. Razen Ježka in Leinfelnerja je policija aretirala kasneje še nekaj njihovih pajdašev, nekateri pa so že preje izginili iz »hotela« v druge kraje, kjer bodo nadaljevali s vplomi in tatvinami.

Brezplačno fotografiranje z Micky Rooneyem v kinu Slogi

Svojim dragim gostom in vsem cenjenim obiskovalcem bo uprava kina Sloga poklonila prav lepega »Miklavža«. V spomin na najnovejši film mladega in po vsem svetu popularnega filmskega zvezdnika Mickyja Rooneyja, ki ga ima ljubljansko občinstvo še v živem spominu iz nepozabnih »Brezdomcev«, v spomin na film »Hardy na divjem zapadu«, ki se od danes dalje predvaja v kinu »Slogi«, bodo posetniki tega zabavnega filma brezplačno fotografirani v družbi s samim Mickyem Rooneyem. Ta stvar ni nobena šala. Ne! Vsak toliko in toliko kupec vstopnice za film »Hardy na divjem zapadu« bo dobil pri blagajni kina Sloga oštevilčeno kuponsko nakaznico za brezplačno fotografiranje. Fotografije bo izdelovalo ugledno ljubljansko foto-podjetje Holinskiy na Aleksandrovi cesti. Vsak, ki torej prejme na blagajni nakaznico za fotografiranje, ima pravico, da se sam ali kdo njegovih otrok, znancev ali prijateljev brezplačno fotografira in to v družbi s Mickyjem Rooneyem, ki je ves čas predvajanja filma v Ljubljani in čaka pri g. Holinskem na svoje prijatelje, ki se hočejo z njim v družbi slikati! Ali ni to res zabavno? Ali ne bo slika s tako imenitnim igralcem, kakršen je Micky Rooney, sijajen spomin za vse njegove oboževalce? Ali ni taka slika imenitno darilo za Miklavža vaših dec? Slike bo fotografirale Holinskiy izdelalo še isti dan in jih bodo lastniki dobili drugi dan brezplačno pri upravi kina Sloga. Nakaznice za fotografiranje se bodo izdajale pri blagajni kina Sloga ves čas predvajanja filma. Hitite torej, ogledite si film »Hardy na divjem zapadu« v kinu Slogi! (—)

Tragedija cesarja Maksimilijana in Šarlote v filmu

JUAREZ

Še nekaj let prinaša ameriška družba Warner Brothers največje svetovne filme. Tako smo že občudovali filme »Zola« in »Pasture« z Paul Muni-jem, nadalje »Poročila Indijske brigade«, »Robin Hood« in »Poslednja zapoved« z Errol Flynn-om. Sedaj pa je družba izdelala — od obstoja zvočnega filma najlepši film »JUAREZ«, ki beleži do danes največji filmski uspeh v kinematografiji. Režija filma je v rokah slavnega William Dieterleja, ki je bil tudi tvorec filmov »Pasture« in »Zola«. V filmu »Juarez« so združeni največji svetovni filmski igralci, tako: Paul Muni (Juarez) Bette Davis (Šarlota), Brian Aherne (cesar Maksimilijan).

Če bi se hoteli spuščati v detaljni opis filma in vso zgodovino Juareza, bi morali opisati tri zgodovinske dobe. Prvi del — zgodovino francoskega cesarja Napoleona III., kateri je skušal z vztrajnimi intrigami Meksiko pridobiti zase. Drugi del — najkrutejši del in v nebo vpijočo krivico in tragedijo cesarja Maksimilijana, brata avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Ves svet se je zgazal pred 70 leti nad krivico, ki se je delala takrat nesrečnemu Maksimilijanu in njegovi ženi Šarloti. Maksimilijan (cesarska lutka) in njegova žena Šarlota postala sta žrtvi diplomatskih intrig in prokletstva Habsburške hiše, ki pa sta naposled bila maščevana s propastjo Habsburške dinastije.

In kot zadnji del zgodovine je Juarez, vodja meksikanskega naroda. Kot sin neplemenitih staršev indijskega pokolenja, mu je usoda kmalu dodala veličastno vlogo osvoboditelja svojega naroda. Juarez je bil vsekakor pošten, iskren in odločen državnik, katere vrline pa so se v kasnejših letih povsem nepravilno omalovaževale. Nad njegovim življenjem je namreč lebdela krvava senca na smrt obsojenega cesarja Maksimilijana in pod tezo okoliščin kruto prizadeto njegovo ženo Šarloto, ki je od najlepše mladosti do pozne smrti imela omračen um. Ta uboga žena je dan za dnem, leto za letom v Miramaru pri oknu z razgledom na morje pričakovala svojega moža Maksimilijana. In življenje ji je dalo edino dobroto, da do svoje smrti ni zvedela, kako krut konec je napravil njen ljubljani mož Maksimilijan.

Film je po svetovni kritiki dosedaj najlepši filmski stvar, ki bo zanimal najširše mase občinstva tako moški, kakor ženski svet, našo mladino in vse one, ki sicer niso prijatelji filma.

Uprava kina Matica je film pridobila z velikimi denarnimi žrtvami, vseh česar je primorana za ta film cene primerno zvišati. Ponosni smo, da zamoremo občinstvu nuditi film tako bogate vrednosti.

Premiera filma je danes ob 21. uri v kino Matici.

Lepa sokolska prireditve v Medvodah v proslavo državnega in narodnega praznika 1. decembra

Medvode, 5. decembra
Tukajšnje sokolsko društvo je vraslalo 1. decembra, naš narodni praznik, s svojo akademijo vseh telovadnih oddelkov, s sodelovanjem dramskega oddelka in pevskega zbora tako lepo, da je vredno informirati široko javnost o delu našega podeželskega društva. Ako bo vsa vzgoja mladine in našega naroda v takih rokah, potem se nam ni treba bati za našo bodočnost in našo samostojnost. Jugoslavijska bo trdna in močna, prežeta z domovinsko ljubeznijo in ostane nepremagljiva sila. Samo zavredno vzgojen narod ima bodočnost. Šola in vse vzgojne moralne organizacije bi morale služiti v tem duhu svojemu napredku, pa tudi če smo majhen narod, bi dosegli priznanje. Današnja doba je velika preizkušnja za male narode. Obstoj in življenjska sposobnost odvisi od našega dela, naše vzgoje in naše zavesti. Imeti moramo v sebi trdno vero, da nam samo krepka in močna Jugoslavijska ohrani svobodno življenje. V tem duhu se vzgaja mladina in članstvo v Medvodah pri Sokolu in je bilo veselje gledati najmanjše sokolske pripadnike do ostlelega Sokola.

S posebnim ljubeznijo je bil sestavljen program te akademije. Naj omenimo, da je bilo predvajanih 17 telovadnih in dramskih točk in še posebej pevske točke. Vse je bilo izborno pripravljeno in gre največja zasluga za uspeh prosvetarju br. Stanetu Trampusu. Ustvaril je čam glavni del tega programa in telovadne ter dramske točke, ki so bile prvič izvajane na tem odru. Njegovo delovanje v društvu je dragoceno in se lahko sam veseli svojih uspehov, saj uživa med članstvom in mladino spoštovanje in priznanje. Sestri Plešec in Podvir sta sestavili dve krasni točki za ženski naraščaj in članice in tudi njuno delovanje bo rodilo lepe uspehe. Sokolski pevski zbor uživa velik sloves ne

samo v domači občini, temveč tudi izven nje.

Na proslavi smo opazili naše delavce, kmetiče občane, vse sloje, bil je p. a. v. demokratiška povezanost, manifestacija za kralja in domovino.

V Sokolskem domu je vedno polno življenja, polno dela, nastopov in prireditev na telovadnem in prosvetnem polju. V ta krog spadamo vsi, ki hočemo živeti, ki hočemo in ljubimo svojo domovino. To naj bo last naš vseh in postati moramo ena družina.

Naprej do zmage — za močno Jugoslavijsko.

Kaznovani pretepači

Ljutomer, 5. decembra
V septembru se je peljal s kolesom iz Ljutomerja domov v Radolovce posestnik sin Peršak Anton. Pri gozdu v nazvanih Malijah, sta se pripeljala s kolesom nasproti posestnika sinova Vavpotič Jožef in Salamon Alojz iz Lukavec. Ker nista imela na kolesih svetilk, sta trčila drug v drugega. Med njima je nastal prepirl. Vavpotič je takoj potegnil nož in sunil Peršaka dvakrat v hrbet ter mu povzročil smrtno nevarne rane.

Letos januarja pa sta se znašla v gostini v Lukaveh Vavpotič Jožef in Salamon. Oba sta bila še v sovrastvu radi pretepa pri lokavškem gozdu. Takrat vinjen Salamon je udaril s kozarcem Vavpotiča po glavi. Ta je pa brž potegnil nož in trikrat zabodel Salamonja v hrbet ter mu povzročil velike rane, ki so bile smrtno nevarne. Za te pretepe in nevelitno borbo z nožem so bili obsojeni in sicer: Vavpotič Jožef iz Lukavec na 2 meseca strogega zaporu, Salamon Alojz iz Lukavec na 2 meseca strogega zaporu in Peršak Anton na 180 din denarne kazni.

Učiteljstvo škojeloškega okraja je zborovalo

Obpravnavala so se vsa učiteljski stan zadevajoča vprašanja

Škofja Loka, 3. decembra
Blizu 50 učiteljev in učiteljic s Sorskega polja in Poljanske ter Selške doline se je zbralo včeraj na svojem stanovskem zborovanju v Škofji Loki. Z iskrenim pozdravom na vse navzoče, zlasti na novince, je otvoril in vodil zborovanje predsednik g. Vojteh Debeljak, ki je v svojem uvodnem nagovoru omenil predvsem 1. decembra, praznik našega državnega zedinjenja, simbol naših nacionalnih prizadevanj. Ljubezen do Jugoslavije je ono poročilo, ki bo našlo tudi učiteljsvo vsakdar na braniku naših skupnih teženj, naših svetlin, ki morajo biti in ostati nedotakljive. O temi »Ne ubijaj« je lepo predaval g. Rudolf Horvat, ki ni prikazal sovraštva le na bojišču, marveč tudi doma. To je alkohol, ki uničuje zdrave sloje našega naroda, našo družino, naše domove, naš naraščaj. Na številnih zgledih in številkah je prikazal ogromno škodo, ki jo povzroča alkoholizem. Zlasti bi morala biti dolžnost vseh onih, ki jim je poverjena skrb za mladino, da nastopijo z vso odločnostjo proti uživanju alkoholnih pijač. Tehtna izvajanja so bila nagajena z zasluženim odobravanjem, nakar se je razvila izredno obsežna debata s sklepom, naj se prosta žganjkuha prepove.

Slovensko učiteljstvo ima svojo eminentno, važno socialno ustanovo: svojo »Učiteljsko samopomoč«, ki deluje že 41. leto in je storila v tem času že mnogo dobrega. Njen delokrog se je tako razširil, da bi ne smelo biti učne osebe, ki bi stala izven njenih vrst. Posmrtnina, starostni podporni sklad, podporni sklad in druge ugodnosti so viri, ki črpa iz njih učiteljstvo svojo oporo v dnevnih preskušenj in zadreg. O vsem tem je pregledno govoril predsednik US g. Ivan Kocijančič iz Ljubljane.

Situacijsko poročilo v zvezi s predsedniškim zborom JUU v Ljubljani je podal predsednik društva sam. Do potankosti je obravnaval vprašanja učiteljskega stanovskega življenja, poudarjaljoč predvsem našo, naj bi potekalo šolsko prosvetno živ-

ljenje v duhu polne pravčnosti, objektivnosti in enakosti. Tajniško poročilo je podala gđ. Elica Pipanova, blagajniška pa gđ. Marija Ditrichova. Razveseljivo je, da je število neorganiziranih v srezu padlo na minimum, a še te se bo skušalo pritegniti v krog stanovskega dela. Za Učiteljsko tiskarno je poročal g. Jože Zupančič, o zemljevidih je spregovoril g. Ivan Grum, o gospodinjstvu nadaljevalnih težajih g. Andreja Grumova, o božičnicah in njih prirejanju ga. Marija Kerkečeva in gđ. Marija Pavčeva. Na dneveni red pa je prišlo med slučajnostmi in predlogi še mnogo drugih aktualnih vprašanj s prosvetnošolskega področja. V izbor je bil kot pripravniki kooptiran g. Rudolf Triller iz Zalega loga. Po sklepu, da bo prihodnje zborovanje 10. februarja 1940, je predsednik zaključil zborovanje.

Bratu Kodriču onkraj groba

Pobrežje pri Mariboru, 5. decembra
Zdrav in čvrst kakor hrast, poln življenjske sile in sposobnosti za delo, poln upov in nad si veroval, da bo uškal visoko starost. Toda komaj si prav stopil v življenje in si ustvaril malo eksistenco, da pomaga mamicam ter bratom in sestram, Te je nenadno ugrabila smrt...

Dragi Danilo, odšel si, od koder ni vrnitve. Kakor da se je nekaj s Teboj v nas zrušilo, tako nas je presenetila Tvoja nenadna smrt. Vsek od nas je imel občutek, da se je nad Teboj zgodila nepopravljiva krivica... Tebi, ki si bil dober z vsemi, ki si bil s vsemi odkrit in prijazen. Komaj 18 pomlad si šel in ti ne Te več med nami, brat Danilo... Zaman Te čaka Tvoja mamica, Tvoji bratje in sestre, zaman Tvoji bratje naraščajniki Sokola II. Pobrežje, Tvoji tovariši in snanci. Presenetljivo ve-

lika množica Te je spremljala na Tvoji zadnji poti k večnemu počitku.

Nebó se je zadnjikrat smehljalo v žaru zahajajočega solca, ko si legel v prerani grob.

Vsem, ki so Te poznali, vsem je bilo hudo pri srcu in nobeno oko ni ostalo suho, ko so zadoneli zvoki žalostinke. Naj Ti bo lahka slovenska zemlja, ki si jo tako ljubil.

Počivaj v miru, naš dragi brat Danilo, mi Te ne bomo nikdar pozabili.

Dober lov policije

Ljubljana, 6. decembra
Bivši urarski pomočnik Ivan Leinfelner je bil v svoji stroki že dolgo brez posla, ki ga tudi lokalni ni že pred leti, se je posvetil drugim, po njegovem mnenju bolj dobičkonosnim poslom: jel je krasiti in vlijati tla na debelo. Ko so mu postala v Ljubljani tla prevročja, se je napotil na deželo, kjer je sveda tudi posegal po tujem blagu. Potem je za dalj časa izginil iz Slovenije in se potikal štom države. Vokrat je bil zaprt, toda poboljšal se ni. Pred tedni je Leinfelner prišel nazaj v Ljubljano. Najbrž je bil prepričan, da so tukaj mnoge postave nanj pozabili, zato je prišel spet pridno krasiti. Nastanil je v nekem sloganskem prenočišču. V soboto, kjer se plačuje po 5 din za posteljo, je spoznal Leinfelnerja še nekaj tovaršev enakih nagnenj, kakor jih ima sam. Kmalu so pričeli kovati rane na rane in snovati naklepe, ki so jih tudi sproti izvršili. Prišli so vlijati v privatna stanovanja, iz katerih so odnašali vse, kar so dosegli, od zlatnine in denarja do obleke in perila. Nakradeno robo so sproti spravili v denar. Prodajali jo po striktnih gostilnah ljudem za vsako ceno. Na policiji so se množile prijave tatvin po stanovanjih iz dneva v dan, vendar detektiv nekega tedna niso mogli izslediti držnih vlomilcev. Pred dnevi je bilo vlomljeni na tudi v stanovanje Franca E. v Kapiteljski ulici, kjer so tatovi premetali vse stanovanje in slednjič odnesli za 2000 din raznega perila in obleke.

Vlomilca sta bila Leinfelner in neki Ivan Ježek iz D. M. v Polju, ki se je tudi gonavadi zadrževal v omenjenem prenočišču.

Konec „Kurje fabrike“

Parcelacija zemljišča v šiški, kjer je bila prej velika kurja farma

Ljubljana, 2. decembra. V šiški se neka ulica imenuje po gradniku Galetu. Učiva pa poseben sloves — ne po svojem imenu, temveč po tako zvanem kurji farmi. Na veliko kurjo farmo, ki je zavzemala s petimi velikimi poslopji skoraj vso dolžino ulice na desni strani Celovške ceste, so mnogi meščani že pozabili. Kajti od tedaj, ko so v nedavnih zidanih hlevih kokodajskale pule, je minilo že nad četrto stoletje. »Kurja fabrika« je začela sloveti pozneje, med vojno, ko jo je zavzel vojaštvo, pravi sloves si je pa pridobila zadnji desetletji, ko je služila reševanju stanovanjske krize.

Galetova ulica je nastala s poljske ceste, kakor mnogo šišenskih ulic. Ob nji je bilo v zadnjem desetletju sezidanih več lepih stanovanjskih hiš, ki jih pri nas imenujemo vile. Samo letos so v tej ulici zidali tri vile; dve še nista gotovi, v eno so se pa stanovanjci vselili pred tedni. Ulica kljub temu ni izgubila povsem svojega starega lica. Ob nji so se še vrstile zidane barake — to ime je še najlepše za te stanovanjske hleve — še vedno so stanovanjci v njih, česar bi marsikdo ne mogel verjeti, kadar ve, koliko lepih stanovanjskih hiš je bilo sezidanih v Ljubljani po vojni. Kontrast med novimi hišami in predvojnimi kokodajskimi hlevi je res velik, zato je tembolj čudno, da tega niso opazili tisti, ki bi morali. V resnici je v Ljubljani še mnogo neprimernih stanovanj in mnogo ljudi še stanuje v barakah, vendar so bile te barake postavljene vsaj z namenom, da služijo ljudem kot začasna stanovanja, med tem ko kokodajskopri nas vsaj kjerkoli doslej še ne uporabljamo za stanovanja.

Veliko zemljišče s kokodajskimi hlevi je bilo lastnemu namenu. Marsikdo se je vpraševal, zakaj denarni zavod ne uporabi zemljišč bolj donosno in zakaj mu je kokodajska farma, ki je služila »pripravi« ljudi in — bacilov, tako pri srcu. Stanovanja v kokodajskih hlevih res niso bila posebno draga, vendar dovolj v primeri s

tem, kakšnemu namenu so bili prvotno namenjeni prostori. Toda denarnemu zavodu ne moremo očitati slabega gospodarstva. Če bi prej parceliral zemljišče in ga razprodal, bi ne izkupil zanj toliko kakor zdaj. Parcele na periferiji so namreč čedalje dražje, zlasti ob tramvajski progi. Zato se je »kurja fabrika« dobro rentirala.

Zdaj je zemljišče parcelirano. Na eni parceli je že sezidana moderna stanovanjska hiša. Kokodajski, kolikor jih še stoji, so prazni. Vendar se je iz enega, ki je na pol podrt, šele včeraj selila rečna družina. Podrli so ji streho nad glavno. Podrli so dimnik, ki je padel na strop s takšno silo, da bi skoraj pokopal pod seboj tudi strop. Zdaj podirajo dva kokodajska. Kupec je pridobil precej opeke. Polovico dvojnega kokodajnika, kjer so bile delavnice so pa že podrli. Kupec si je iz pridobljene opeke sezidal lepo poslopje v Gorški ulici. Zdaj še stoji en manjši kokodajnik in polovica dvojnega. Upanje pa je, da bodo podrli prihodnje leto tudi ta ostanek kokodajskega gospodarstva. Pričakovati pa tudi končno smemo, da bodo potem tudi primerno uredili ulico. Podjetnik, ki je kupil dva hleva in ki namerava na eni parceli zidati še letos stanovanjsko hišo, še vedno uporablja tu del zemljišča, ki ga mora prepustiti občini za razširjenjenu ulico. Prav bi bilo, da bi kje drugje depomiral zemljo, ki se bo sicer razmočena pozimna razleza na cesto.

Zadnji čas je pa bil, da so začeli podirati kokodajnika že zdaj, saj sta stala tik ob novi hiši in nevarnost bi bila, da bi se golazen razleza, če bi podrli ob toplejšem vremenu, do novih hiš. Nesnaga v kokodajskih in ob njih je pa bila tudi takšna, da je bila nevarnost za javno zdravje. Ko pa že govorimo o javnih zadevah, naj še omenimo, da bi si stanovanjci želeli še nekoliko boljše razsvetljavo, za kar modelujejo že nekaj let. Mislijo, da zaradi treh žarnic več v Galetovi ulici ne bo v nevarnosti mestni proračun.

Največje in najslabše film popularnega filmskega junaka MICKEY ROONEY-a

Vratolomnosti in pustolovščine, ki jih izvaja Mickey Rooney kot cowboy, kot kavalier in gentleman, Vas bodo zabavale do solz!

Nabavite si vstopnice v predprodaji! Pri tem filmu razdeljuje nakaznice za brezplačno fotografiranje s samim Mickey Rooney-em!

Premiera danes ob 16., 19. in 21. — KINO SLOGA, tel. 27-30

Andy Hardy na Divjem zapadu

koleni med petjem, menda ni absolutno potrebno.

Imenitni komični figuri sta postavila zopet Drago Zupan (oskrbnik štruke) in Modest Sandoz (Rajdelj), ki sta — zlasti Sandoz — prinesla več novih potoz in občinstvo prijetno zabavala.

N. Španova kot vdova Majda, M. Dolničar kot Lovro in S. Japljiva kot pevka učenka so prav dobro ustrezali svojim ulogam, dočim je bila Barbičeva kot Ninon ljubka Francozinja za svojo operno par-

tijo prešibkega organa.

Odično se je postavil moški zbor in žel priznanje. Tudi mešani zbor in izveštine mali soli iz njega so se obnesli brez spotike. Ker je tudi orkester storil svoje najbolje, je ostavila nova uprizoritev od začitka do zaključkov v posameznostih in v celoti najboljši vtisk.

Fred predstavo je zasvirala godba državno himno. Gledališče je bilo prav dobro zasedeno.

Fr. G.

To skupno prisrčno proslavljanje devize zaščitnice je do neke mere obnavljalo tovarške vezi celokupne rudarske družine.

— Obrat v Loškem rovu je v nevarnosti, hočejo vedeti nekateri črnogledeži in sicer radi težav, ki so nastale v pogostih med TPD in posestnico Podrebernjakove, ki se razprostira nad Loškim rovom in ki jo mora TPD odkupiti da bo lahko nadaljevala z odkopom. Obe stranki sta pustili očitni posestvi in je pri tem nastala v pogledih na vrednost posestva velika razlika in se radi tega pogajanja krhajo. Sodiimo po izkušnjah v zvezi z nedavnimi odkupi raznih posestev po TPD, da se bo tako ali tako našla sprejemljiva oblika, ki bo zadovoljila oba dela in da na noben način ne grozi odpuštoliko in toliko delavcev, posebno ne v sedanjem času. V najskrajnejšem primeru bo posredoval zakon.

Delavstvo složno v stanovskih vprašanjih

Delavske strokovne organizacije so sklicale v Trbovljah zborovanje rudarjev

Trbovlje, 5. decembra

Narajščajoča draginja, ki raste zlasti v zadnjih mesecih, je kljub zadovoljivi za- polnosti občutno prizadela delavstvo, med njim seveda posebno rudarje. Porast draginje je izrazil tudi pri trbovskih rudarjih zaskrbljenost Delavske strokovne organizacije so radi tega priredile v terek polodne v tukajšnjem Delavskem domu zborovanje, na katerem so v nabito polni dvorani poročali o ukrepih za izboljšanje materialnega položaja v danih razmerah zastopniki vseh treh delavskih strokovnih organizacij, t. j. Narodne strokovne zveze, Zveze rudarjev Jugoslavije in Jugoslovenske strokovne zveze. V imenu druge rudarske skupine je poročal g. Pliberšek, za JSZ g. Križnik, za NSZ tajnik g. Makše, za ZRJ pa g. Arh. Vsi govorniki so poudarjali potrebo, da delavstvo čimbolj podpre svoje strokovne organizacije, kajti le z enotno podporo širokih, dobro organiziranih delavskih vrst je mogoče doseči pri delodajalcu zadovoljive uspehe, zlasti kar se tiče izboljšanja materialnega položaja. Delavstvo je bilo med zborovanjem zelo razgibano ter z raznimi predlogi in medklici aktivno sodelovalo pri tem prvem medznem zborovanju, na katerem so se združile vse tri strokovne organizacije za skupen nastop. Predavatelji so zborovalcem obrazložili sedanje pogodbeno stanje TPD ter na podlagi statističnega materiala iznesli točne podatke o zvišanju cen vsem življenjskim potrebščinam v smislu indeksa Narodne banke v Beogradu in cen v podrobnih prodaji na ljubljanskem trgu. G. Makše je poročal med drugim o uspehu konference predstavnikov rudarskega delavstva pri ljubljanski delavski zbornici, na kateri se je ugotovilo razpored stroškov po predpisnem draginjskem indeksu in njihov porast v razdobju od 1. 5. 1939 do 11. 11. 1939 pri slaboplačanem delavcu za 14,5% pri boljše plačanem nameščencu pa za 11,2% mesečno. Predavatelj je podčrtal, da so se stroški za splošno življenjske potrebščine povečali od leta 1937 do danes že za 52%, medtem ko je delavcu bila mezdna po sedanjem pogodbenem stanju zboljšana le za 9,5%. Na konferenci je bilo sklenjeno, da se na podlagi čl. 26 kolektivne pogodbe povede akcija pri TPD za zvišanje draginjskih doklad, ker je draginja narasla za nad 6 točk. Pri tem se ne bo smelo pozabiti pri nadaljnjem naraščanju draginje vprašanja rodbinskih doklad za rodbine s številnimi otroki. Istočasno se je razpravljalo tudi o akciji za zvišanje pokojnin starih in novih rudarskih upokojenecv, katerim naj bi se tudi priznalo doklade. Na podlagi sklepov te konference je po izjavljanju govornikov bila vložena vloga pri TPD za uvedbo pogajanj za revizijo kolektivne pogodbe zaradi porasta draginje. V smislu zahtev strokovnih rudarskih organizacij, naj bi se pogajanja odredila še pred 1. decembrom t. l. s tem, da bi povišanje stopilo v veljavo že s 1. novembrom 1939. Predmet pogajanj naj bi bilo tudi vprašanje rodbinskih doklad in pravice rudarskega delavstva iz čl. 221 obrtnega zakona, ki se nanaša na odtegljaje od temeljnih mezd rudarjem, vpklicanim na orožne vaje. Ob zaključku trbovjskega zborovanja je bila od vseh zborovalcev enodušno sprejeta predložena resolucija strokovnih organizacij za mezdna pogajanja s TPD glede povišanja rudarskih mezd in istočasnega maksimiranja cen življenjskih potrebščin.

z delavstvom, na slabšem od njih pa so v toliko, ker se pri njih ne more govoriti o nobenem »pogodbenem« stanju, še manj pa o kakem »meznem« gibanju. Čas bi bil, da se v našem časopisu dvigne tudi glas za izboljšanje eksistenčnih prilik državnega nameščenstva. Tudi tu naj složnost in stanovska organizacija pripomoreta pri delodajalcu-državi do prepotrebni večjih draginjskih doklad!

Iz Zagorja

— Sveto Barbaro so naši rudarji počastili letos z večjim optimizmom kakor zadnja leta, ko je povsod trkala beda na vrata. V nedeljo dopoldne so se z godbo in zastavo udeležili maše v farni cerkvi iz katere so se vračali v četverostopih z ravnateljem ing. A. Kolko, obratovodji in uradnim obištvom na čelu pomešani s številnim občinstvom. Rudarji so prejeli običajne nagrade, tradicionalna pogostitev po ravnateljstvu je pa tudi letos odpadla, a mesto te je TPD poklonila drugi rudarski skupini in Društvu za varstvo otrok gotovo vsoto za revne. Običaj pogostitve je bil opuščen v letu tragične smrti blagopokojnega kralja Aleksandra. Marsikdo obžaluje, da zapada tradicija pozabi, ne toliko radi pogostitve kot take temveč zato, ker je s tem odpadla edina prilika da sta sedela ta dan za isto mizo, rama ob rami rudar in ravnatelj, kateremu je smel ob tej priliki tovariško povedati svoje mnenje.

Iz Slovenjgradca

— Nesreče. Slovenjgradska bolnica je po nesrečah, ki so se pripetile v zadnjem času, že prenapolnjena. Že 25. novembra je padel enoletni posestnikov sin Kasper Hubert od Sv. Primoža na Pohorju z mize in si prebil iobanjo. Starši so ga odpeljali k bližnjemu zdravniku, ki ga je pa v soboto odpremil v bolnico. — Druga nesreča je zadela 26-letno Rotovnik Elizo. 29. novembra je vozila iz gozda pri šmuklavzu listje. Padla je pod voz in si teže poškodovala roko in nogo. — Zadnje čase se čisto dogodi, da starši vse predolgo odlagajo s prevozom ponesrečenecv v bolnico. Priporočamo jim, da v bodoče takoj pošljejo zdravniške pomoči, ker tudi še tako dober zdravnik ne zna delati čudežev.

— Sport. Slovenjgradski športniki prosi- jo vse prijatelje severne meje, da jim pris- kocijo na pomoč in darujejo za igrisce. Na vabilo za prispevek sta doslej odzvo- rila le gg. Ravnikar Ivan in Jellenz Josip iz Celja. Športna mladina severne meje se obema zahvaljuje in ju stavlja drugim za zgled. — Športni klub »Misljinac«, smučarska sekcija, vabi vse prijatelje belega športa, da se vpišejo v njeno sekcijo.

Pred sodiščem.

— Koliko ste stari, gospodična?

— Kaj moram to povedati?

— Da, in ne pozabite, da ste tem starej ši, čimbolj oklevate z odgovorom.

Anton Foerster: Gorenjski slavček

Nova uprizoritev za narodni praznik je žela toplo priznanje

Ljubljana, 6. decembra

Foersterjeva komična opera učiva med vsemi slovenskimi operami največjo priljubljenost in je doživela največje število uprizoritev. Prvič 27. aprila 1872 postavljena na oder kot »lirično opereta« z ne- spornim uspehom, je bila 30. okt. 1896 po skladatelju in po libretistu Luizi Pesja- kovi preosnovana v »lirično komično ope- ro«; za narodni praznik 1. decem. 1922 je ponovno užgala v delni predelavi besedila ter v preuredbi prizorov in premestitvi pevskih točk po režiserju prof. Šestu in glasbeniku prof. Jeraju. Toda operni ravnatelj M. Polič je 1. 1929, vzpodbujen po velikem uspehu predelave, opero še tretjič izpremenil s tem, da je nekatera črtana mesta, zlasti arije, zopet postavil v Foer- sterjevo delo. Samo od 1. 1922 dalje je do- življal Gorenjski slavček od 1. 1937 osem- petdeset uprizoritev; od krstne predstave dotlej pa okoli sedemdeset. Ako pristajem še uprizoritev na drugih, zlasti čeških od- rih, je bila Antona Foersterja ljubljani- ska, a tudi trdoživna operna skladba pač že stokrat na odru.

osebjem. In uspeh je bil velik, iskren ka- kor 1. 1922...

Opero je z vso vestnostjo in vidno lju- beznijo nastudiral dirigent A. Neffat, Drag Zupan je takisto z vno in z nekate- rimi novimi domirli domisleki lepo izre- žiral, scenograf ing. Franz in slikar V. Skružnjak pa sta zanj ustvarila čisto re- alistične gorenjske dekoracije s pristno na- šo kmetiško hišo v bližini blejskega jezera pod gorenjskimi planinami. Romantika po- krajine je kajpak odskočno efektno prire- jena, a dela v celoti ne le prav naraven temveč predvsem zelo prijetno in slikovito učinkovit vtisk.

Tako smo bili skrbne, lepe, vseskozi oku- sne nove uprizoritve Foersterjevega dela zares veselili in lahko vsem faktorjem k uspehu samo čestitamo.

Res se je življenska sila Slavčka v nje- govih priručnih preprostosti, ljudski naiivno- sti in značilno naši sentimentalnosti po- novno uveljavila z vso močjo. Ta opera je čisto naša s svojo povezanostjo z do- mačo grudo z našim ljudstvom, njegovimi običaji, našimi, predvsem pa z njegovimi popevkami in humorjem. Večina te glasbe je izčrpana iz melodike naših narodnih pesmi, ki jih je v tretjem dejanju pove- zanih več v cel šop. Vidno pa se je zgle- doval Foerster tudi na Smetanovi Prodanj nevesti. Že samo zaradi te folklornosti je Slavček ljub našemu občinstvu, nudi pa tudi vsem solistom hvalnežnih nalog, mo- škemu in mešanemu zboru nekaj učinko- vitih, aplavz vedno iznova izživljajočih na- stopov, pa nekaj prav prijetnih šaržiranih komičnih ulog.

Naslovno partijo slavčka, Minko, bedno kmetiško deklico in pevko slavčevega glasu je odlično pela Ivana Ribčeva. vsa vneta in izvrstno razpoložena ter je posebni aplavz za svojo glavno arijo pošteno za- služila.

J. Franc kot Franjo je imel zopet svoj zmagovit triumf kot pevec in pristen kme- tiški fant; uloga je bila po njem vsestran- ski izvrstno uveljavljena ter mu je pri- nesla mnogo iskrenih priznanj.

Novi bariton I. Anžlovar, ki prihaja k nam iz mariborske opere, je nastopil kot učitelj petja Chansonette ter se nam pre- stavil kot pevec prijetnega lirskega glasu, ugodne zunanosti in elegantnega nasto- pavanja. Ali ima njegov glas tudi dovolj pro- bnost in tehnike izdelavosti, se izkaže pač šele v bodočih nalogah. Da označuje učitelja petja s tem, da taktira s svojim lornomom tudi lastno petje, je izvirno...

Večjo pevsko ulogo je imel A. Orel kot krmar začetrnik bogatega glasovnega ma- terijala, ki čaka še popolnega ugaženja kakor njegova preprosta igra. Da kleca s

NA VIDEZ SE JE POMLADILA ZA 10 LET!

Poglejte te fotografije iste mlade dame!

Gospodična Brassade pripoveduje, kako je postala na videz za mnogo let mlajša in še enkrat bolj privlačna

»Presenečena in navdušena sem zaradi divne izpremembe moje zunanosti. Vse prijateljice mi zavidajo in povprašujejo po moji skrivnosti. Znanci pa mi neprestano čestitajo zaradi moje prekrasne polit. Evo, kako sem to dosegla:

Vsak večer uporabljam rožnato hranilo za kožo Tokalon. Ta vsebuje »Biocel«, prese- netljiv vitalni element mladosti, ki ga je odkril neki profesor dunajkega vseučilišča.

Ona hrani in olepšava, ko spite. Koža po- stane čvrsta in brez gub. Čez dan upo- rabljam kretno Tokalon bele barve, da se mi razkroje zajedajo in zožijo razširjena znojnice, ter da mi koža postane sveža, jasna in velurno-glada.

Vsaka žena, ki se poslužuje te nege le- pote samo tri minute na dan, lahko postane na videz za mnogo let mlajša — ter dobi krasno polit. S hranilom za kožo Tokalon so uspešni rezultati zajamčeni, ali pa se denar vrne.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklidi, izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

OGLAŠUJ

v mali oglasnik »Slov. Naroda«

50 PAR ENTIANJE

asuriranje, vezanje zaves, po- rila zalogov, gumbic. Velika zalogi perja po 7.— din. »Ljubljana«, Gospodstvska c. 12. 2. T.

HUBERTUS PIAŠČI

à din 250.—

vse vrste dežnih plaščev, tren- kotov, sukenj, toploga perila itd. tudi po priznani nizkih cenah

PRESKER, Sv. Petra c. 14.

KUŠEJE

ENO VEČERAVNO

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NASIP 23

SLUŽBE

Beseda 1.— Din. davek posebej. Najmanjši znesek 15.— Din

FRIZERSKO VAJENKO ali vajenca — sprejme salon »PIRC«, Ljubljana, Florjan- ska 6. 3356

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

ORENOVA JEDRO nova, sortiran ovetilni med in medicio dobiti najceneje v MEDARNI

Ljubljana, Zidovska ul. 6. 48.T

TRGOVCI, POZOR!

Orehove jezgre in suhe slive najugodnejše kupite pri tvrdki Simičič Josip, Nova Gradiska. 3353

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

POZOR! Kupujem rabljene čevlje in pro- dajam modke obleke in perilo. Klavžer. Vošnjakova 4. 3296

SODARSKIH HRASTOVH DOG kupim 2000—3000 akord. — Karlo Pfeiffer, sodar — Stari Vrba. 3354

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

Po muke polnem trpljenju me je nena- doma zapustil moj srčno ljubljani soprog, gospod

Vogel Anton

privatni uradnik v pokoju in poročnik v rezervi, odlikovan z redom Jugoslov. krone V. stopnje

Na zadnji poti ga spremimo v četrtek, dne 7. decembra 1939 ob pol 4. uri popoldne izpred mrliške veže splošne bolnice na po- kopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. decembra 1939.

Globoko užaloščena soproga

ELA

Ženska armada Finske šteje 100.000 članic

Bivša služkinja Milna Sillampaa je priborila finskemu žensktvu volilno pravico in pravico do aktivnega sodelovanja v vojski

Dve finski mladenki v vojaški uniformi

Finke so si prve v Evropi priborile 1. 1906. volilno pravico. Že pol stoletja sodelujejo ženske aktivno v deželi 45.000 jezer v narodnem življenju, v politiki, gospodarstvu in v vojski.

Prvobornilnica za ženske pravice in za popolno emancipacijo na Finskem je bila preprosta ženska, ki se je pisala Milna Sillampaa. Rodila se je v najbolj divjem in najbolj zapuščenem delu Karelije. Prišla je kot mlada kmetica s cekarjem v finsko prestolnico proti koncu prejšnjega stoletja. Iskala je službo v mestu kakor tisoč njenih tovarišic, ki jih domača zemlja ni mogla preživljati. Trkala je na vrata meštanskih hiš v Helsinkih in prosila za delo. S težavo je dobila mesto pomožne kuharice. Ves dan je opravljal teža dela v hiši, zvečer pa je v svoji podstrešni sobici prebrala knjige. V nekaj mesecih

se je navadila čitati in pisati. Požirala je knjige in se sama izobraževala, kmalu je vedela in znala toliko kot njene sovrstnice, ki jim je bila usoda naklonjena, da so lahko obiskovale šole. S svojo inteligenco in talentom je služkinja Milna Sillampaa kot samouk spoznala domačo in tujo literaturo. Odprl se ji je nov svet, videla je socialno krivico in bedo ter se je odločila, da bo posvetila svoje življenje borbi za ženske pravice. Posvetila se je politiki.

Nekaj let kasneje je bila mlada služkinja na čelu socialnega in političnega ženskega gibanja, ki se je zelo razmahnilo. Čeprav je carjeva policija bdela nad delovanjem emancipirank, Milna Sillampaa se je zlekla, da bo pomagala svojim tovarišicam služkinjam in delavkam.

Leta so potekla. Bivša kmetica in služkinja si je priborila važno mesto v eni izmed političnih strank. Organizirala je žensktvo in začela načrtno borbo za ženske pravice. Zmagala je na vsej črti. Četrto stoletje se je Milna Sillampaa borila za pravice žensktva na Finskem in se danes je v prvi vrsti med finskim žensktvom, ki aktivno sodeluje v politiki, gospodarstvu in v vojski. Še danes po tridesetih letih uspehov in slave borborenost in vera v pravičnost borbe ni manjšala v srcu bivše služkinje Milne Sillampaaeve.

L. 1917. si je Finska priborila svobodo in neodvisnost. Tedaj je nastalo nekaj novih krvavih strani v zgodovini tega malega, borbena in kulturnega naroda. Dve leti se je mala Finska borila proti orjaški Rusiji. Zgodilo se je nekaj nepričakovane. David je premagal Goljata. Finska je izšla iz borbe kot zmagovalka. V tej borbi za ohranitev samostojnosti in svobode so se že borile finske žene rami ob rami z mošči. Oborožene so bile kakor vojaki in naložile so jim enake pravice in dolžnosti kakor vojakom. Dobren del zasluge za zmago v borbi z Rusijo od leta 1917. do 1. 1919 gre finskemu žensktvu, ki je oboroženo branilo domovino.

Po zmagi se je Finska na novo organizirala in narod je sprejel novo ustavo, v kateri je bilo priznano junaštvo finskih žena v osvobodilnih bojih. V posebnem

poglavju ustave je bilo l. 1919. določeno, da ima finska ženska pravico in dolžnost sodelovati pri obrambi domovine.

Milna Sillampaa se je z neverjetno odločnostjo potegovala ob ustanovitvi svobodne Finske za vse ženske pravice. Po njeni zaslugi in na njen predlog je bila sprejeta v parlamentu gori navedena določba o paritvici in dolžnostih Finke v obrambi domovine. Omeniti je treba, da je ta ustavna določba edinstvena na vsem svetu. Nekatere druge države imajo tudi določbe o ženskih pravicah, toda nobena država na svetu ni dala ženskam glede obrambe domovine iste pravice in dolžnosti kakor moškim. Milna Sillampaa, ki se tako piše kakor letošnji Nobelov nagradjenec, pa ni z njim nič v sorodu, je bila tudi prva Finke, ki je postala ministrica. Organizirala je kot član finske vlade »Ligo za obrambo domovine« in na njeno pobudo je organizirano žensktvo nabiralo članice po vsej Finski, tudi v najbolj zakotnih vaseh te čudovite severne države.

V zadnjih dvajsetih letih je večina žensktva izpolnila svojo vojaško dolžnost kakor moški. Na glede na socialni položaj izpolnjujejo Finke svojo dolžnost do domovine. Članice finske ženske armade so oborožene s puškami in nosijo temno uniformo ter se s stematično vojaško vezbo, tako da so pripravljene v polni meri izvršiti svojo vojaško dolžnost in braniti meje svoje domovine. V ligi je organiziranih 100.000 žensk, ki tvorijo prvo žensko armado v Evropi.

Ženske pa sodelujejo tudi v finskem generalnem štabu. Vojaške avtoritete so spoznale pomembnost sodelovanja žensk pri izdelavi obrambnih načrtov. Ko je imel pred meseci finski generalni štab odločilo na posvetovanju o načrtu za obrambo dežele, sta sodelovali tudi dve ženski, neka kmetarica in neka geografinja.

V borbo z napadalci je pred dnevi stopila tudi finska ženska armada, katero tvorijo specializirani oddelki, ki so dodeljeni redni vojski, in samostojni oddelki. Kakor l. 1917. se finke žensktvo zopet bori s puško v rok, ob rami svojih mož in sinov.

čudno je to na Havajskih otokih. Ti otoki se dvigajo strmo iz morja in sicer precej visoko. Na Havajskih otokih rabijo ljudje za označevanje smeri ali lege razen štirih strani neba še izraze, ki so približno taki, kakor če bi pri nas rekli: skoči na konja, na konju, skoči s konja.

Štiri strani sveta rabijo za določanje smeri tudi Birmanci v Zadnji Indiji. Kako mora biti Evropec, ki ni navajen tega načina zračanja, če mu zakličejo domačini v gozdu ali kje v temi: Pazite, proti vam dirja od zapada divja krava! Podobno se izražajo v Aziji tudi nomadski Mongoli, ki pravijo celo namestu levo in desno, vzhodno in zahodno uho. Sicer se pa najde nekaj podobnega tu pa tam tudi v Evropi. Na severnem nemškem otoku Norderney sliši pogosto o človeku, ki je odšel zdoma proti vzhodu ali zapadu namestu na desno in levo. Na šlezviških otočkih Halligen govorijo o mizi, postavljeni ob vzhodni steni sobe ali o stolu pri zapadnem oknu.

Črni kabineti

Črni kabineti so se nazivali v prejšnjih časih posebni poštni oddelki, pooblaščenici po vladah poedinih držav za tajno odpiranje in zapiranje pisem sumljivih oseb ali pa tudi za njihovo prepisovanje. Črni kabineti so igrali nekoč v evropskem poštnem prometu pomembno vlogo. Slovel je zlasti črni kabinet francoskega kralja Ludvika XIV. Pod Ludvikom XVI. je bil sicer ta kabinet iz finančnih razlogov odpravljen, ker so bili stroški zanj zelo visoki. Toda že po padcu Ludvikovega finančnega ministra Torgota je bil zopet obnovljen. Odpravljen je bil zopet med francosko revolucijo. Toda Napoleon ga je zopet obnovil.

V Avstriji je bil črni kabinet ustanovljen že pod Maksimilijanom I. Karel V. je izsledil z njegovo pomočjo vse pogodbe protestantskih stanov in zvedel tako vse tajne tujih vladarskih dvorov. Umestnost odpirati in zopet zapirati pisma so izpopolnili jezuiti in Spanci. Tudi močnega Wallenstein ni pisal pisem, ki bi ga mogla izdati in sicer iz strahu pred črnim kabinetom. Taxi so ustanovili na svojih poštah

proga celo vrsto črnih kabineto, zvanih neložna in da torej nikoli ne kaže spuščati se z njo v dolge debate. Kadar prideš domov spravi takoj klobuk in zaščitni, kamor je treba; če si kdilec pazi na pepel in nikdar ne meči vžgalice na tla. Bodi tudi kot zakonski mož enako pozoren in uslužen kakor si bil kot ženin. Tako so torej pravila, katerih se je treba po mnenju pastora Degena držati, če hoče biti mož srečen v zakonu. Vprašanje je samo, kateri zakonski mož se more ravnati po teh pravilih.

Čuda igra usode

Uradnik upsalke univerze Karel Lindesen je imel edino hrepenenje v svoji mladosti: sportni avtomobil. Od svoje skromne plače si je pritrigoval in štedil kar je le mogel, da bi zbral denar za lep avto. Če je kdaj zapravil nekaj več denarja je bilo to samo za srečke. Kajti Lindesen je trdno veroval, da mora nekoč zadeti bogdi dobiček ali pa avto. Bogatim studentom je skoraj že zavidal lepe avtomobile, za katerimi se je oziral, dokler mu niso izgnili izpred oči.

Avtomobilisti ga niso bili nič kaj veseli, ker se je rad nastavljal po cestah in oviral promet v svoji radovednosti. Nedavno ga je pa povozil tovrstni avto. Ko se je ves zaveraval oziral za lepim sportnim avtomobilom, Lindesen je postal žrtev avtomobilske nesreče. Na dan njegovega pogreba je bilo žrebanje razredne loterije upsalke univerze. Ena srečka je bila v Lindeseni zapuščini in čudna igra usode je hotela, da je pripadel glavni dobiček lep avto, vprav Lindesenu, toda šele po njegovi smrti. Njegovi svojci so torej podedovali tisto, kar je povzročilo Lindeseno smrt.

Pravila srečnega zakona

Pastor Degen je sestavil pravila, kako naj ravnajo mladi zakonski možje, če hočejo doma imeti vsaj mir in zadovoljstvo. Če že ne raja. Pravila se glase:

Ce hočeš, da bo tvoja žena mikavna in lepa, ji dajaj vedno denar, da se bo lahko približala tvojemu idealu lepote.

Odkrivaj ženi vedno svoje načrte, tudi trgovske in sploh vse kar nameravaš storiti. Zaupaj ji in ničesar ne skrivaj pred njo.

Jej blaženo nasmejan prismojene kotele, ki ti jih je pripravila žena in smatraj to za kazen za grehe, storjene dopoldne.

Zeno jemlji seboj na vse zabave in nikar ne govori, da se v njeni družbi ne zabavaš tako dobro kakor brez nje.

Nikar se z ženo nikoli ne prepiraj in ne pozabi, da je ženska že po svoji naravi

Črčki in stenice na Kitajskem

Čvrčki so na Kitajskem tako priljubljeni, da jih rede kot domače živali. Kitajci se zabavajo z njimi in vezbajo na njih svoje živce. Pri nas gleda vsak človek, da se čimbolj umakne trušču, Kitajci pa jemljejo čvrčke domov poleti, ko najbolj navdušeno čvrče. Spravljajo jih v slamnate kletke in krmijo jih s salato. S čvrčki prireajo tudi borbe kakor španci z bikli. Če razdražimo čvrčke s slamico, se zakade drug v drugega. Čvrčki so na Kitajskem tako priljubljeni, da vidi človek večkrat na drevesu ali v grmu pred hišo obešenih tudi deset slamnatih kletek z njimi. Celo plesalke prinašajo kletke s čvrčki v plesne dvorane in jih obesijo tja, kjer obešamo pri nas klobuke in suknje. Poleti srečavaš po velikih kitajskih mestih dostojanstvene gospode kako čitajo novine, pri tem pa drže v pesteh čvrčke. Kitajci je ves nesrečen, če mu čvrček pogine. Takoj si kupi na bližnjem vogalu drugega.

Kitajci gledajo tudi na stenice drugače kakor Evropec. Po njihovem mnenju prinašajo stenice srečo. Tako se večkrat pripeti, da vzame Kitajec ob selitvi v drugo stanovanje seboj nekaj dobro rejnih stenice za srečo. Če se evropski gost v kitajskem hotelu razjezi, da je našel stenice, mu hotelir smeje odgovoriti, da je lahko vesel, ker pomeni to srečo.

Iz Slovenskih goric

— Otrok pade v mlako in umre. V Znanju se je v četrtek pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje petletnega fantka Potirja Stanislava. Fant se je igral v družbi svojega starejšega brata v mlaki in je nenadoma po nesrečnem naključju padel v vodo. Brat, ki je to videl, je v strahu odhitel po starše, a Stanko je med tem že utonil ter so ga potegnili mrtvega iz vode.

— Pomanjkanje petroleja je zelo občutno ob naši severni meji. Cena je poskočila na 9 din. Ljudje so v upravičenih skrbih, s čim bodo ob sedanjih dolgih adventnih nočeh razsvetljevali svoja stanovanja in hleve, ker je petrolej tako drag, če ga je sploh še mogoče dobiti.

Na Finskem je 40.000 jezer

Finska je dežela z največjim številom jezer na svetu. Čeprav meri Finska 388.217 kilometrov, torej skoraj dve tretjini Francije, ima nad 40.000 jezer. To pa niso jezero v pravem pomenu besede. Morda bi bilo pravilneje reči o Finski, da je to nekaj ogromnih jezer, pretrganih po otokih, otokih in pomolih. To so jezera, prehajajoča drugo v drugo, povezana med seboj s sistemom kanalov, prekopov, bistrih rek in vodopadov. Finska jezera zavzemajo s svojo slikovito površino, obrobjeno z zelenimi gozdovi, pesčenimi obalami in zalivi 250.000 kvadr. kilometrov.

Finska jezera se dele v tri velike jezerske skupine, v skupine jezer Saima-Vuoksi, Päijänne-Kymijoki in Pyhäjärvi-Kokemaenjoki. Finska jezera nikjer niso nad 100 m globoka. Od teh skupin se razlikuje samo jezero Ladoga na rusko-finski meji, ki ima že značaj celinskega morja nekako tako kakor Bajkalsko jezero. Tu stoji na skupini otokov sloveči slikoviti

pravoslavni samostan Valamo, cilj mnogim turistov. Jezera so živce finske industrije in trgovine, saj so glavne prometne žile visoko razvitega lesnega gospodarstva.

Lev Vladyka:

MOŽ, KI JE UGASNIL SOLNCE

FANTASTIČEN ROMAN

Ne vem, od kod se je vzelo to prepričanje, vem pa, da se ne da ovrči. To ne pomeni, da ne bom nadaljeval poti. Če bi se moral plaziti po jeziku, bi se plazil. Morem pa samo tja, kamor sežejo človeške meje. Od njih nisva posebno daleč.

Izključeno. Človeške meje segajo do praga smrti in dokler naju ta zobata vila ne stisne krepko v naročje — ne verjamem, da bi mogel biti konec. Ko pride čas, da bom to verjela, si moja zavest ne bo mogla več dovoliti luksusa vere. Dokler živim, sem — in dotlej bom verovala v zmago.

— Da... toda pri nju dveh je to vendar nekoliko drugače. Vam ni vse jasno. Toda jaz... vojno sem prepovedal. Kako dolgo sem se moral truditi in kakor dolgo groziti, da sem dosegel svojo dozdnevno...

PREPOVED VOJNE

In kaj vidim? Vojna je nekaj močnejšega od človeka. Odkar obstoji svet, so bile vojne, samo druga zastavica je vihrala, da bi bil dan povod in pogosto so bile te zastavice zelo, lepe in zelo častne, ljudje so se pa delali, kakor da jim zaupajo. Toda to ni bilo res. Ljudje potrebujejo vojno, kajti to je naraven zakon. Kaj so pomagale vse te razorožitvene konference, pogodbe in sporazumi?

Prijel sem stvar od druge strani. Povelje. Vem, da je to huda in tudi pogumna beseda, toda samo take besede ljudje poslušajo in vidite, kaj se je zgodilo.

14

Namestu krvave moderne vojne, kjer sejejo zračni vlaki z najmodernejšimi sredstvi smrt na ogromnih prostranstvih, kjer umirajo čeli polki, legije, da, čeli narodi pod enim samim sovraznikom zamahom... imamo tudi vojno. Tem strašnejšo vojno, ker se človek ni pripravil niti na ta boj, niti na obrambo, in ker ne veljajo nobene pogodbe, nobeno prizadevanje humanosti. Kajti s tem, da smo ubili modernega barbarja, smo ustvarili predhistorično zver z njenimi nedostatkami, toda brez njene nagnosti kreposti. Prekrižal sem modernost s pravdom in zmeda, ki je zaradi tega nastala, me lahko uniči.

— Toda tudi to ni preveč tragično, — ga je tolažila Luisa. — Dejal si, da je vojna naraven zakon. Doslej je ni mogoče preprečiti. To ni prvi poraz. To je bil vedno samo boj proti vetrnim mlinom in šele zdaj sva to spoznala. Svet se je vrnil za nekaj tisočletij nazaj in to je lahko samo dobrodejno. Človeštvo se je razvijalo v zadnjem času tako naglo, da je vzbujal ta razvoj grozo. Mati zemlja bo živela še nekaj milijonov let in če pomislimo, kako ogromen skok je napravilo človeštvo v zadnjem tisočletju, moramo priznati, da zija pred nami brezdan pogin. Kultura ne more hiteti v neskončnost, ona pride do določene meje... in kaj potem? Kaj stori? Morda otrpna na dolga tisočletja in to bo človeškemu duhu grozna kazna. Morda sama ubije človeka s svojo višino ali ga pa znova trešči na prag nepopolnosti. — Toda nekoč se mora nekaj zgoditi, da bo možno novo življenje...

Tu je en primer. Kultura sama je vrgla človeka nazaj. Življenje se vrača in midva imava to srečo in čast, da vse to doživljava. Ti še celo, da si neposredno povzročil vse to... Luisa je jela govoriti brezskrbno, tako da je spravila še Havla v dobro voljo.

Na tem je mnogo resnice, je priznal v duhu in resni mogel takoj najti pomislekov, s katerimi bi ji bil ugovarjal.

37.

Kmalu po svoji začasni rešitvi, ko sta se srečno spustila na polje, sta letalca Parker in Žiwski spoznala, da sta imela več sreče nego pameti. Za svojo rešitev sta storila samo nekaj, namreč to, da sta skočila s padali iz letala. Tako bi se bila mogla rešiti cela petina letalske armade. Toda Parker in Žiwski sta imela pri tem celo vrsto ugodnosti.

Krompirjevo polje.

Gomolji so bili sicer še mladi in vošeni, toda napete brazde so pričale o veliki življenjski nadi. Seveda se je že tu pokazalo, da sta letalca mislila samo na svojo trenutno rešitev iz letala, na vse drugo sta pa mislila premalo ali pa sploh nič. In tako se je zgodilo, da so ostali avtomatični vžigalniki v letalu in tudi druge stvari kakor noži, orožje, žepni radio je izginilo s kovinasto ptico nekam v neznane dalje.

Toda kdo je mogel vedeti, da bo tako dolgo tema? Zato sta se morala brodolomca zadovoljiti z najprimitivnejšim življenjem. Zleknila sta se v seno na bližnjem polju in si napravila zasloni postelji. Jedla sta sirov krompir in spala pod svileni plahto raztrganega padala.

V začetku sta živela skromno in čakala z neuspešno nado na prvi solnčni žarek. Teh nekaj dni bosta že kako preživela ob sirovem krompirju. Toda dnevi so tekli v temi, kakor da jih ne bo nikoli konec. In tako sta postajala pa dva skromna, poštna fanta, znana v eskadrilji po svoji dobrodružnosti, sčasoma neukrotljivi zveri.

Najprej je bilo treba kupiti ali preskrbeti si ogenj. Plazila sta se po brazdah in mejah na vse strani. Iskala sta dreve, les, sočivje in druge plodove, zlasti letalca utihnili.

pa človeka. Toda to je bilo že daleč od prve sekunde teme, a ljudje so se bili ta čas potegnili nazaj v svoje polževne lupine, samo tipalke so pomolili ven, da bi mogli z njimi zgrabiti kaj zase.

Kdor je bil na poti, je bil človek, ki je hodil na rop. To sta spoznala, ko sta prvič naletela na človeka.

Moglo je biti petega ali šestega dne.

Parker je tistega dne prvič odkril cesto. Bilo je daleč od njunega taborišča. Dotlej sta se zadovoljevala z najbližjo okolico, prodirala sta naprej sistematično, da bi čim bolj spoznala svoje lovišče. Zaskovikala je sova — dogovorjeno znamenje — in čez pol ure se je priplazil še Žiwski, da bi legel k tovarišu.

Dolgo sta ležala...

Bilo je kakor da se življenje nekam pogreza. Večkrat se je zdelo, da čutita neke plamen življenja, toda vedno je bil nekam mračno skrit, zahrbtn in podel. Slednjic je Žiwski zaslislal dokaj razločno kretanje in določil njeno smer.

— Ali imate vžigalnik? — je vrgel glasno vprašanje v lačno temo z zaupljivim glasom. Saj vendar ni mogel vedeti, da je njegova materinsčina tu brez pomena.

En sam učinek je imelo to: revolverski strel. Revolver stare konstrukcije. Ta zasledujoča bestija najbrž pred zatemnitvijo še ni bila pripravljena na umor in rop.

Toda strel je zgrešil.

Parkerju je šinila v glavo nespametna misel, da je skočil v jarek. Njegov skok je povzročil že tri strele. Ena krogla je zadela. Lahko — samo v meso — na levi rami, toda zadostovalo je, da sta oba letalca utihnili.